

1 MAJA – ŚWIĘTO PRACY

POMYŚL.

Jakie zawody kojarzą ci się z obrazkiem?

Co to znaczy **praca**?

Co to znaczy *dobra praca*? Co to znaczy *zła praca*?

Kto to są robotnicy? Gdzie pracują? Co robią?

Dlaczego istnieje Święto Pracy?

Międzynarodowe święto

1 maja jest świętem **międzynarodowym** (*internasjonal*) i obchodzone jest ono przez

robotników na całym świecie. Tego dnia robotnicy idą na demonstrację, by publicznie wyrazić swoje zdanie w ważnych dla nich sprawach. *Demonstrować* znaczy pokazać, co się myśli.

Święto Pracy jest dniem upamiętniającym walkę robotników o ich prawa. Jest też świętem, w którym robotnicy przypominają o najważniejszych wartościach ruchu robotniczego: **wspólnocie** (*felleskap*) i solidarności.

Zarówno w Polsce, jak i Norwegii wielu ludzi idzie na **pochód** (*tog*) tego dnia.

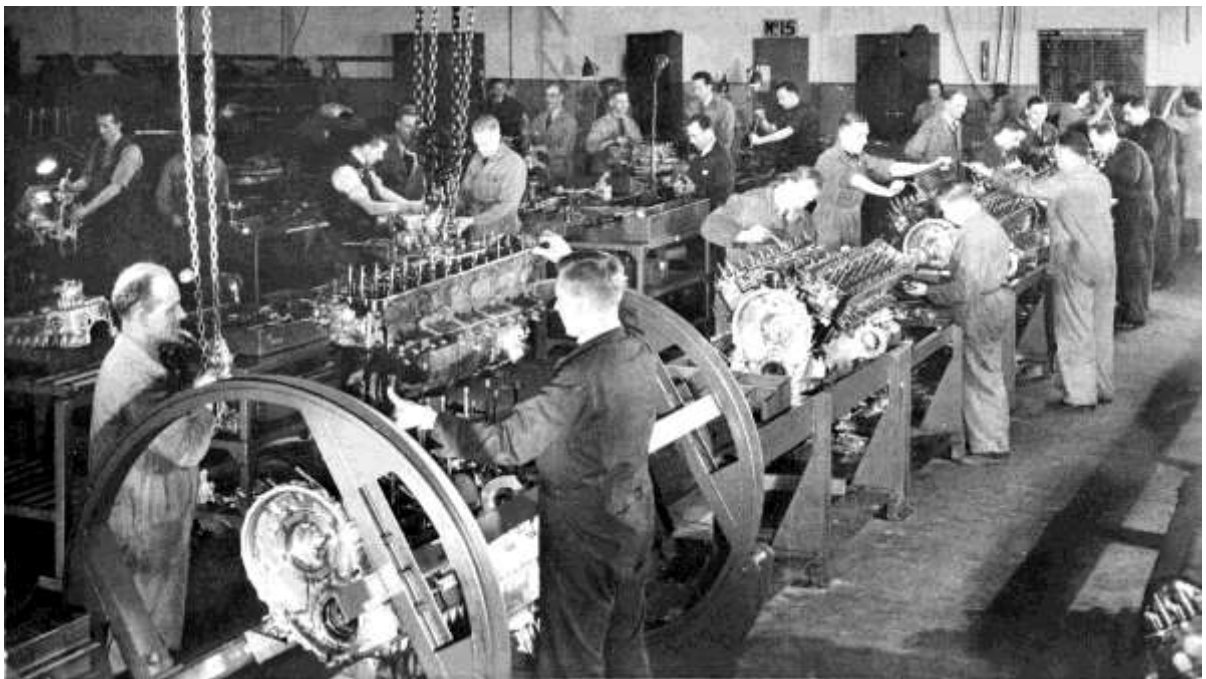
Zbierają się w jednym miejscu, a następnie idą ulicami trzymając flagi, plakaty i **sztandary** (*faner*). Na nich mają napisane ważne dla nich hasła i **żądania** (*krav*) dotyczące ich pracy. W wielu miejscach zbierają się też ludzie, by słuchać i głosić **przemowy** (*taler*).

Kim byli robotnicy w latach 1800-1900?

W dawnych czasach nie istniały fabryki. Wszystko, czego ludzie używali, ubrania, meble i narzędzia, było wytwarzane ręcznie przez **rzemieślników** (*håndverkere*).

Dopiero po wynalezieniu **silników parowych** (*dampmotorer*) zaczęto budować fabryki, czyli miejsca, gdzie maszyny produkowały towary. Maszyny okazały się szybsze i silniejsze od ludzi. Żeby uszyć jedną koszulę, krawiec potrzebuje wielu godzin, a maszyna w tym czasie potrafiła wyprodukować setki takich koszul.

Do obsługi maszyn potrzebni byli jednak ludzie i ich właśnie nazwano **robotnikami** (*arbeidere*). Ludzie ze wsi, którzy nie mieli własnej ziemi, przeprowadzali się masowo do miast i szukali pracy w powstających wszędzie fabrykach.

Warunki pracy w fabrykach były bardzo ciężkie. W hali fabrycznej był straszny hałas i zaduch. Poruszające się mechanizmy nie były zabezpieczone i często dochodziło do niebezpiecznych **wypadków** (*ulykker*), często śmiertelnych. W przypadku choroby, robotnik, który nie przyszedł do pracy, tracił zarobek. Jeśli **choroba** (*sykdom*) trwała dłużej, całej rodzinie groził głód.

Dzieci też były robotnikami

Wśród robotników byli zarówno dorośli, jak i dzieci. Dzień pracy trwał 12 godzin lub nawet więcej. Bardzo wiele dzieci, zamiast do szkoły, szło razem z rodzicami do pracy na cały dzień, od 6.00 rano do 18.00. Inne dzieci zostawały w domu i opiekowały się młodszym rodzeństwem.

Niedziela była wówczas jedynym dniem wolnym od pracy. Rodziny robotnicze mieszkaly w małych mieszkaniach, często cała wielodzietna rodzina w jednym pokoju. Nie było tam bieżącej wody, ani ubikacji czy łazienki.

Pomyśl.

Jak bardzo różni się Twoje życie od życia dzieci z rodzin robotniczych 150 lat temu?

Ruch robotniczy

Warunki życia i pracy robotników były tak złe, że narastał wśród nich **sprzeciw** (*motstand*). Niestety, wszelkie przejawy niezadowolenia były surowo tępione. Jeśli robotnicy spróbowali **strajkować** (*streike*), protestując przeciw nieludzkim warunkom pracy, właściciel fabryki mógł wezwać wojsko i policję. Strajkujących robotników wyrzucano z pracy, bo na ich miejsce wciąż napływali nowi, w poszukiwaniu jakiegokolwiek pracy.

Na zdjęciu amerykańscy żołnierze celują z broni do protestujących robotników.

Robotnicy jednak nie chcieli się poddać i postanowili walczyć o swoje **prawa**. Zakładali organizacje i spotykali się na wiecach (spotkaniach dużej grupy ludzi). Walczyli o to, by właściciele fabryk zapewnili im godziwe **warunki pracy** (*arbeidsforhold*). Początkowo organizacje robotników były **zakazane** (*forbudt*), a wielu z nich trafiło do więzień. Z czasem jednak organizacje te zyskały tylu członków, że fabrykanci musieli zacząć się z nimi liczyć.

Historia Święta Pracy-dnia walki robotników

Po raz pierwszy obchodzono Święto Pracy 1889 roku w Paryżu, stolicy Francji. Odbył się wtedy międzynarodowy kongres, na którym zgromadzili się robotnicy by rozmawiać o pracy. Tam ustalono, że 1 maja będzie dniem walki robotników o ich **prawa** (*rettigheter*). 1 maja miał być dniem, w którym robotnicy mogliby wyrazić swoje zdanie o wykonywanej pracy.

Róża Luxemburg, znana działaczka polskiego i niemieckiego ruchu robotniczego

Na kongresie był również reprezentant Norwegii, Carl Jeppesen - przewodniczący norweskiej Partii Pracy. Znaną działaczką, która uczestniczyła w obradach w Paryżu, była urodzona w Polsce Róża Luxemburg.

W owym czasie warunki pracy były często ciężkie, a czas pracy bardzo długi. Dla robotników było więc ważne, by mieć swój dzień i móc wyrazić swoje zdanie na ten istotny dla nich temat.

1 maja w Norwegii i Polsce

Pierwsze obchody i pochód z okazji Święta Pracy w Norwegii odbyły się w 1890 w Oslo, które wtedy nazywało się Kristiania. W tamtych czasach 1 maja nie był dniem wolnym od pracy, a w wielu miejscach świętowano ten dzień w sobotę lub niedzielę po tej dacie. Jedną z pierwszych rzeczy, których robotnicy żądali, był 8-godzinny dzień pracy. Na plakatach przez nich zrobionych było napisane: **“8 godzin pracy, 8 godzin wolności, 8 godzin odpoczynku”**.

W Polsce pierwsza demonstracja robotników z okazji 1 maja miała także miejsce w 1890 roku. Polska w tym okresie była pod zaborami Rosji, Prus i Austrii, którzy sprzeciwiali się robotniczym manifestacjom. Oficjalnie 1 maja został ustanowiony świętem państwowym po II wojnie światowej.

Dzień świąteczny

W Norwegii 1 maja jest dniem wolnym od pracy. Obchody rozpoczynają się zazwyczaj od wspólnego śniadania, gdzie robotnicy mogą razem się spotkać i podyskutować zanim pójdą na pochód. Uczestnikom pochodu towarzyszy **orkiestra dęta (korps)**, która przygrywa do marszu i piosenek. Zgromadzeni niosą flagi i plakaty, na których napisane są hasła i żądania.

W Polsce obchody Święta Pracy zbiegają się z obchodami święta Konstytucji 3 maja. Oba dni są wolne od pracy i często łączą się w “długi weekend”. Niektórzy, tak jak w Norwegii, idą w pochodzie pierwszomajowym. Wiele osób wybiera się też wtedy na majówkę, czyli wycieczkę za miasto lub piknik.

Czerwona flaga

Czerwona flaga jest najważniejszym symbolem ruchu robotniczego i stanowi nieodzowny element obchodów Święta Pracy. Flaga ta symbolizuje nadzieję na **sprawiedliwość** (*rettferdighet*) oraz międzynarodową wspólnotę robotników. Społeczność tę łączą wspólne ideały, takie jak solidarność robotnicza i podkreślanie wartości pracy ludzkiej.

Pochód pierwszomajowy w Tromsø

Pytania:

1. Kiedy po raz pierwszy zaczęto obchodzić Święto Pracy?

2. Dlaczego życie robotników było ciężkie?

3. Jaka była sytuacja dzieci robotników?

4. Co wydarzyło się w Paryżu w 1889?

5. Kim była Róża Luxemburg?

6. Kiedy zaczęto świętować 1 maja w Norwegii?

7. O co przede wszystkim walczyli robotnicy w Norwegii w 1890?

Ułóż poprzestawiane sylaby w odpowiednie słowa:

WO CZER NA GA FLA

JÓW MA KA

CHÓD PO WY WSZO JO PIER MA

NO WSPÓL TA

NIK BOT RO

TO ŚWIĘ CY PRA

RUCH NI BOT CZY RO

Połącz wyrazy:

ARBEIDER

ARBEIDSFORHOLD

DAMPMOTOR

FELLESKAP

FORBUDT

INTERNASJONAL

KORPS

KRAV

RETTFERDIGHET

RETTIGHETER

TALE

ULYKKE

HÅNDVERKER

MOTSTAND

SYKDOM

MIĘDZY Narodowy

Orkiestra dęta

Prawa

Przemowa

Robotnik

Choroba

Silnik parowy

Sprawiedliwość

Warunki pracy

Wspólnota

Wypadki

Sprzeciw

Zakazane

Żądanie

Rzemieślnik

Znajdź słowa występujące w tekście (16):

S	R	O	B	O	T	N	I	C	Y
P	R	A	W	A	S	W	B	U	W
R	E	W	Y	P	A	D	K	I	S
A	P	R	Z	E	M	O	W	A	P
W	A	L	K	A	X	I	A	Z	Ó
I	S	P	R	A	C	A	R	A	L
E	I	S	T	R	E	R	U	K	N
D	L	M	A	J	T	O	N	A	O
L	N	Ś	W	I	F	T	K	Z	T
I	I	D	Z	I	E	C	I	A	A
W	K	S	T	R	A	J	K	N	S
O	R	P	I	E	Y	T	R	E	R
Ś	O	R	K	I	E	S	T	R	A
C	F	A	B	R	Y	K	A	P	T